

závislosti, zákonodárná autonomie a ústava jsou velmi rozdílné, existují zákony, jež navzájem jsou ovládány rozdílnými zásadami. Tak *trestní zákoník indický* z r. 1860, který je dosti značně ovlivněn zákonodárstvím a jurisprudencí francouzskou, nebo zase *trestní zákoník kanadský* z r. 1906, který jest inspirován z velké části zákonem, zvykem a doktrinou britskou. Avšak přináší pokroky po stránce technické, zvláště nahrazuje složitou klasifikaci trestných činů tím, že zná jen bipartici trestných činů, založených na úmyslu. Na těchto zákonících vyrůstají zákonné předpisy, čerpající svůj obsah jednak od moci místní, jednak od vlády britské. Právě z tohoto důvodu existují v zákonodárstvích mnoha Dominií podmíněčné odsouzení, podmíněčné propuštění a záruka dobrého chování, stejně jako zase v mnoha *koloniích australských* jest v platnosti neurčité odsouzení, imitované od Spojených států severoamerických.

K *duchu* práva anglického, jmenovitě ke Common Law viz *Lévy-Ullmann*: *Eléments d'introduction générale à l'étude des sciences juridiques*. Sv. 2. Le système juridique de l'Angleterre, 1929.

K trestnímu právu anglickému: *Kenny*: *Esquisse du droit criminel anglais*, 1921 (přel. do franc. Paulian).

Stephen: *New Comment on the Laws of England*, 19. vyd. 1928 (v roce 1931 dílo to přeložila do francouzštiny Mlle Mitchell).

Harris: *Principles of the Criminal Law*, 14. vyd. 1926.

Russel: *A Treatise on Crimes and Misdemeanors*, 3 svazky, 8. vyd. 1923.

Kenny: *Outlines of Criminal Law*. Cambridge 1933.

Adler—Jerome: *Crime, Law and Social Science*. London 1933.

Stephan: *A Digest of the Criminal Law*, 7. vyd. 1926.

Philipps: *Manuel of Indian Criminal Law*, 1883.

Nelson: *The Indian Penal Code*, 3. vyd. 1901.

Cenný materiál obsahuje také: *Liszt*: *Das Strafrecht der Staaten Europas*, 1894, str. 609 n. (Dokončení.)

Z p r á v y

Naše insignie. Na úvodní stránce tohoto sešitu přinášíme našim čtenářům obrázky hlavic obou žezel právnícké fakulty university Karlovy v Praze. Hlavice vlevo náleží k původnímu žezlu právnícké fakulty. Byla zhotovena asi v druhé polovině XVII. století, jak ukazuje její barokní ráz. Proto také ve smyslu pojetí této doby pobělohorské je jejím odznakem symbol panovnícké moci, a to nad říšským jablkem, obeprnutém kruhů, které svírá prstenec, vznáší se císařská (římsko-německá) koruna, do níž je vetknut meč a žezlo jako znaky práva a státu. Zdobící kameny jsou ze strasu, t. j. z olovnatého skla. Starší než tato hlavice je nepochybně držadlo žezla, které svým tvarem je shodné s držadlem žezla fakulty lékařské. Již hladká hůl prozrazuje gotický původ. Tato tyč je opatřena jednak pro zkrášlení, jednak pro lepší držení koncovou hlavicí a asi ve čtvrtině prstenem (uzlem) Na hlavicí je znak říše římsko-německé, na

prostředním uzlu jsou čtyři znaky, a to český, polský, bavorský a saský, kterými byly vyznačeny čtyři »nationes« universitní. Je tedy nesporné, že ke starému držadlu, které nemusilo ani patřit žezlu právnické fakulty (za válek husitských totiž tato fakulta zanikla), byla v době jezuitské university přidělena hlavice nová. Žezlo jako celek je jistě velmi zajímavé a dostalo se tedy nyní fakultě právnické Karlovy university zpět od německé university dne 26. listopadu 1934 na základě výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 20. listopadu 1934, jímž byl proveden zákon č. 135/1920 Sb. z. a n.

Hlavice druhého žezla (na obrázku vpravo) patří žezlu právnické fakulty české university a pochází z roku 1882. Když měla býti dosavadní universita Karlo-Ferdinandova rozdělena na německou a českou, uvažovalo se totiž, že by polovina fakultních žezel se dostala německé universitě a druhá české. Při konečném jednání však německá universita nevydala žádně z insignií a tak měly býti pořízeny pro českou universitu insignie nové jako kopie starých. Ale německá universita odepřela původní žezla zapůjčiti i k okopírování, a tak rektor, profesor V. V. Tomek musil odložit instalaci, až byly pořízeny insignie nové. Je možno spravedlivě přiznati českým profesorům, že přes všechny skrovné prostředky pořídili insignie vkusné, jak ukazuje tato hlavice se známými symboly spravedlnosti: zkřížené fascesy se sekýrkami liktorskými a vetknutým mečem, pod nimiž na štítiku jsou váhy.

Získáním původních žezel je hlavně symbolisována kontinuita Karlovy university s původním ústavem. Přejeme si jistě ze srdce, aby pod záštitou původních insignií rostla a zkvétala a noví promovaní doktoři dosáhli splnění všech svých tužeb a přání.*)

ŠEDESÁTINY PROF. DRA VILÉMA FUNKA. Dne 14. ledna 1935 bude tomu 60 let, co se v Praze narodil nynější řádný profesor finančního práva na právnické fakultě university Karlovy v Praze Dr. Vilém Funk, v tomto studijním roce děkan téže fakulty, jemuž chceme věnovati tuto skrovnou vzpomínku. Účelem jejím není podati životopis, nýbrž několika stručnými tahy vyznačiti význam Funkovy osobnosti pro československý vědecký a veřejný život.

Jako vysokoškolský učitel přednáší Funk po řadu let finanční právo a finanční vědu v usilovné snaze, aby posluchači jak po stránce teoretické, tak praktické vytěžili při skrovném počtu hodin, jež jsou finanční vědě a právu přikázány, ze studia na fakultě co nejvíce. Jeho přednášky jsou hojně navštěvovány a dlužno uznati, že u malé části posluchačstva byla to právě osobnost Funkova a jeho způsob výkladu, jež vzbudily hlubší zájem pro jeho předmět.

Stejně jako přednášky jsou značně oblíbeny jeho semináře, jichž vedle posluchačů práv účastní se i absolventi, často vynikající místa v praxi zaujímající, kteří sdělují s ostatními své bohaté zkušenosti.

Československá věda je Funkovi zavázána za množství prací z oboru finančního hospodářství veřejného. Nejrozsáhlejší z nich je jeho »Popla-

*) Za opatření fotografie původního žezla vděčí redakce J. Magnificenci rektoru prof. Dr. Drachovskému. (Fotografie Centropress.)

tek z převodů majetku na případ smrti«, díl I. (část historická), 1902, a díl II. (právo pozitivní), 1908. Dílo toto je zpracováno velmi podrobně na základě archivních pramenů. K němu se věcně pojí »Pokusy o reformu poplatků z převodů majetkových na případ smrti a z darů v Rakousku«, 1912.

Největšího rozšíření z Funkových prací došla jeho »Finanční věda«, která vyšla již ve třetím vydání, své doby jediné popřevratové dílo české toho druhu.

Na jaře 1924 vyšla všeobecná část díla »Naše právo berní«, první práce o dogmatice této disciplíny v československé literatuře vůbec. Pokud mi známo, vyjde část zvláštní co nejdříve.

Veřejná činnost Funkova před převratem je vyjádřena nejlépe jeho funkcí poslance na říšské radě (1911—1918) a člena sboru obecních starších města Prahy (1909—1918). Je samozřejmo, že již tehdy jeho odborné kvality měly vliv na různé reformy z oboru zákonodárství finančního (daň z příjmu a j.), které byly projednávány za jeho spolupráce.

Ani nový stát při své výstavbě nemůže postrádati osobnosti významu Funkova, zvláště při nutnosti přebudování československého finančního systému. S Funkovým jménem setkáváme se v mnoha odborných komisiích a institucích, jakož i v bezprostředním životě hospodářském.

K 60. narozeninám přeje mladá právnická generace svému váženému učiteli nejen osobního štěstí v dalším životě, ale i úspěšného uplatnění všech jeho snah o rozvoj finanční vědy i finančního práva a o dokonalejší legislativní úpravu našeho finančního hospodářství. Siblík.

ZE SBÍRKY ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ. Nařízení č. 215, 216 a 217 mění obvody některých berních správ a berních úřadů. — Nař. č. 218 se týká soupisu cizozemských platidel, č. 226 státní záruky za jisté konverzní půjčky, vyhláška č. 227 vývozu zboží a č. 232 odvodu exportní a jiné valuty. — Pod č. 219 bylo vyhlášeno zrušení policejního komisařství v Prešově dnem 31. října 1934. — Vlád. nařízení čís. 220 mění seznam přepychových předmětů (s ohledem na daň přepychovou podle zákona č. 268/1923), nař. č. 230 doplňuje vysvětlivky k celnímu sazebníku. — Nařízením č. 221 byly vydány stanovy Exportního ústavu (podle zákona č. 109/1934), nař. č. 222 stanovilo obvody báňských inspektorátů a vydalo služební řád pro dělnické báňské inspekční asistenty (podle zákona čís. 178/1934). — Vládním nařízením čís. 223 byly novelisovány předpisy o cejchování výčepních nádob. — Vlád. nař. č. 224 doplňuje branné předpisy ustanoveními o podporučicích a poručicích v další činné službě. — Pod čís. 225 byla vyhlášena rozšířená úmluva o právní pomoci s Velkou Británií. — Nařízením č. 228 se provádí zákon č. 154/1934 o soukromých zaměstnancích. Vlád. nař. č. 229 jedná o tiskopisech ohrožujících mládež (ministerstvo školství může zakázati po slyšení zvláštního sboru rozšiřování některých mravně závadných tiskopisů mezi osobami mladšími 18 let). — Čís. 231 je vyhláška o sčítání ovocných stromů a keřů. —ý.

MEZINÁRODNÍ SJEZD PRÁVNICKÝ NA PAMĚTĚ VII-STĚHO VÝROČÍ VYDÁNÍ DEKRETÁLŮ ŘEHOLE IX. A XIV. STĚHO VÝROČÍ VYDÁNÍ KODEXU JUSTINIÁNSKÉHO uspořádal Papežský Ústav Obojího Práva v Římě (Piazza S. Apollinare 49) ve dnech 12.—17. listopadu 1934. Kongres byl mimořádnou událostí jak po vnější stránce, tak i vzhledem k obsahu četných vynikajících referátů, které byly na něm předneseny. Kongresu, který byl prvním toho druhu uspořádaným pod nejvyššími auspiciemi papeže se účastnilo 140 referentů 23 států a 80 universit.

V neděli 11. XI. byla seznamovací recepcce v paláci papežského ústavu obojího práva. Dne 12. otevřen byl sjezd tichou mší kard. generálním vikářem papežským, *Francesco Marchetti Selvaggiani*, zahajujícím proslovem kard. *Bislettiho*, prefekta kongregace Seminářů a Universit, který tlumočil papežské požehnání účastníkům sjezdu a skvělou řečí kard. státního sekretáře *Pacelliho*, jehož ostře řezaný oduševnělý profil a před-

nes až mystický zanechal trvalý dojem ve vzpomínkách účastníků tohoto zasedání, jemuž dodávala rámec řada přítomných kardinálů a vynikajících hostů, a působivé prostředí velkolepé knihovny ústavu (na 50.000 svazků), v níž se zasedání sjezdu konala. Duší kongresu byl Mons. *Roberti*, profesor téhož ústavu, podporovaný některými žáky ústavu, mezi nimi též Slovákem Dr. *Fekete*. Z Československa se referátem účastnil prof. římského práva a zástupce university Masarykovy v Brně Dr. *Jan Vážný*, který dne 13. XI. přednesl italsky referát na téma »Smluvní zodpovědnost za vinu v právu římském«, prof. Dr. *Vratislav Bušek* z university Komenického v Bratislavě, který téhož dne přednesl latinsky referát »O církevním soudnictví ve věcech trestních v říši římské až do Justiniána« a doc. něm. theologické fak. pražské A. *Kindermann*, který podal 17. XI. lat. referát »O poměru církve a státu v Československu«, vyznívající v přání po brzkém, úspěšném provedení modu vivendi a brzkém uzavření konkordátu. Ohlášený referát prof. něm. pražské univ. E. *Weisse* »O počátcích církevních matrik« odpadl. Sjezdu se také zúčastnili podsekretář arcibiskupské kurie pražské *Schmid*, prof. olomoucké theol. fakulty *Matzke* a prof. *Funczik* z Trnavy, navštívili pak sjezd též arcib. *Kašpar* a arcib. *Prečan*. Pisateli se dostalo cti předsedati sekci B. první den jednání kongresových a společnému jednání sjezdovému dne 16. listopadu. Ve čtvrtek 14. odpoledne uspořádána prohlídka vatikánské bibliotéky a pinakotheky, při čemž byly vystaveny k prohlídce vzácné rukopisy, mezi nimi slavný palimpsest »Fragmenta Vaticana« se sbírkou zákonů předjustiniánských a kanonické sbírky »Collectio Vaticana«, Deuseditova »Collectio Canonum«, některé iluminované rukopisy Kodexu, Digest, Dekretálů Řehořových, Liber Diurnus a j. Po tom účastníci kongresu si prohlédli zahrady vatikánského města a účastnili se recepce u kard. *Bislettiho* v paláci kongregace Sem. a Univ. Studií. Dne 15. XI. dán pro kongresisty oběd v Collegium Americanum rektorem kollegia Mons. *Burke* a comm. *Bonomelli*, ředitelem papežských vil, oběd vpravdě středověké pompy a latinských jídelních lístků. Potom prohlídka proslulých teras a zahrad v Castelgandolfo a papežské hvězdárny. Romanisté byli mimo to hosty prof. *Riccobona* a prof. *Vassalliho*. Sjezd uzavřel v sobotu v Aula della Benedizione sv. *Otec* za účasti zástupců diplomatických sborů, četných kardinálů a prelátů kongresistů a asi 2000 studentů jednotlivých církevních universit a ústavů. Závěrečný souhrnný referát o pracích sjezdových podal sv. *Otci* kard. primas uherský, ostráhomský arcib. *Serédi*, který o každém z přednesených referátů učinil svou výstižnou zmínku a sv. *Otec* projevem téměř hodinovým zhodnotil význam sjezdu a udělil účastníkům požehnaní. Ampliony umožnily i v tak velkém sále dokonalý poslech přednesených projevů a neúnavní fotografové skončili tu své celotýdenní závodění. Na paměť sjezdu vydal stát Vatikánské město zvláštní známky z nařízení sv. *Otce*, který i touto formalitou dal najevo svůj velký zájem o práce sjezdu. Byl-li tedy po stránce formální úspěch sjezdu dokonalý, nutno uznati, že pracovní úspěch sjezdu byl veliký. Snad až příliš hodnotných referátů bylo tu v krátké době účastníkům sjezdu vyslechnouti, v dopoledních i odpoledních zasedáních jmenovitě po stažení původně prononovaných dvou sekcí (romanistické a kanonistické v jednu), aby generální referent sjezdu, kard. *Serédi*, který všech jednání se pilně zúčastnil spolu s kard. *Bislettim*, mohl býti přítomen. Referáty budou ovšem vydány v aktech kongresu; zatím vydána byla »Schemata relationum«, která účastníci při zahájení měli po ruce. Jednací řeč byla latinská, při čemž zvláště laici tisín časovou znervosněli — referáty trvaly 20 minut, k debatám nedošlo — nakonec přešli do latiny výslovnosti značně po jejich národním zvyku přizpůsobené. Připuštěny byly: řeč italská, francouzská, německá, anglická a španělská. Referáty některých nepřítomných referentů byly přečteny.

Důvtipným opatřením organisátorů sjezdu bylo, že každý den zahajoval sjezdové jednání některý z vynikajících kardinálů, který ovšem při-

táhl účastníky kongresu i studenty příslušných vysokých učilišť církevních.

Z kardinálů přednášel sekretář kongregace pro Ecclesia Orientali *Aloisius Sincero* o institutech latinského práva původu orientálního, jehož přednáška byla církevně politicky významným prohlášením o poměru církve latinské a východní (sjednocené) a informací o pracích na kodifikaci práva církve východní (sjednocené). Zlatým hřebem sjezdu byl referát kard. *Petra Gasparriho*, tvůrce Codexu iuris canonici a vynikajícího kanonisty, bývalého státního sekretáře, který tu podal v referátu o »Historii kodifikace církevního práva latinské církve« jistě nejautoritativnější vyličení redakčních prací Codexu iuris canonici. Nikdy nezapomenou, jak tento sporný horal, realista povýšený nad slávu světa tohoto, on, který si by již vědom své nesmrtelnosti, s jemným humorem nám sděloval některé podrobnosti ze zákulisí redakčního, již předem se otrásaje milým stařeckým smíchem, když nějakou tu zdvořilou sotisu nebo anekdotu se chystal uplatnit. Odešel z kongresu, který mu vzdal právem svou úctu a hold, zemřel 18. XI. v důsledku nachlazení, s nímž se již sjezdu účastnil. Kard. *Michael Lega*, prefekt kongregace de Sacramentis, přednášel o trestním procesu církevním, kard. *Justinianus Serédi*, primas uherský, arcib. ostříhomský, přednášel o poměru mezi Dekretály Řehoře IX. a Codexem iuris canonici. Kardinál *Serédi* byl jedním z hlavních spolupracovníků kard. *Gasparriho* při redakci Codexu juris canonici a hlavním spolupracovníkem jeho při vydávání Codicis juris canonici fontes. Jeho přednáška bohatými statistickými daty doložená dala nahlédnouti do technického složení Codexu iuris canonici a vyzněla uspokojivým konstatováním, že až dosud nebylo třeba v nejmenším nic měnit nebo doplňovati na díle kodexovém, což je jistě svědectví jeho dokonalosti.

Jednání sjezdová lze seskupiti do několika skupin, vesměs usměrněných jubilejním rázem sjezdu. S hlediska všeobecných problémů i zvláštních byl především probírán Codex Justinianus (t. zvl. prof. *Kübler, Collinet, Albertario, Riccobono, de Visscher, Schulz, Wenger, Beseler, Meylan, Vážný, Pringsheim, Taubenschlag*), vliv křesťanství na právo římské (*Biondi, Roberti M., Cavigioli, Toso, Isandowski, Bušek*), o vlivu práva římského na disciplínu církve východní (*Herman, Amaduni, Croce, Coussa*), o vlivu práva římského a kanonického na vývoj práv barbarských, zvl. langobardských v Itálii přednášel *Calisse*, předseda státní rady, o ohlasu vyhlášení Dekretálů Řehořových a jejich překladech do národních jazyků referovali: *M. Torres, R. Rianza, E. Fournier, Grabowski, E. Iacob*; řada referentů pak se zabývala povšechnými i zvláštními problémy práva Dekretálů a poměrem Codexu Justinianého a Dekretálů Řehořových ke Codexu juris canonici (*Gradenwitz, Mor, Villien, Sipos, Fuchs, Wyszynski, Winke, Hollensteiner, Jelcic, Walz, Mostaza, Rousseau, Leicht, Perugini, Constantini, Carusi, Kurtscheid, Ermini, Romani Schima, Boucaud, La Puma, Maroto, Larraona, Roberti*). Poslední skupinu přednášek tvořili referáty o poměru církve a státu v řadě států jednotlivých i s hlediska zásadního (*Stolpa, Bombiero, Kusey Pop, Kindermann, Brown, Schaff, Pouliot, Oennisi, Bierbaum, Löhr, Cimetier*). Je litovati, že právě v této řadě ohlášených referátů některé odpadly. Se zájmem byla očekávána přednáška *Kotaro Tanako* z university v Tokio »Kritika ryzí právní vědy Kelsenovy«, k níž nedošlo.

Kongres dospěl k některým *konklusím*, která kard. *Serédi* přednesl papežovi: Kongres uznává i pro dnešní doby význam studia práva římského a církevního, zvláště jeho pramenů a vzájemného vlivu, vyzdvihuje užitečnost a nutnost vzájemného pěstování styků a spolupráce mezi civilisty a kanonisty státních i církevních universit; doporučuje opakování takového kongresu jako osvědčeného prostředku ke vzájemnému poznání a navázání přátelství, styků vědeckých, úcty a snášlivosti; dpo-

ručuje pěstování latiny jako jazyka významných historických památek a při vzájemných stycích mezinárodních vědeckých i v dnešní době prospěšného.

Kongres formuloval pak tři *přání*: 1. Aby také moderní zákony jak vnitrostátní, tak mezinárodní se opíraly o ethické a náboženské principy, jimiž je prodechnut Codex Justininiánský a Dekretály Řehoře IX., aby zodpovědní vladaři států si uvědomili, že nemohou beztretně přecházeti příkazy práva přirozeného a božského, chtějí-li zachovati pořádek a mír. 2. Aby byla zřízena, uzná-li to papež, papežská právnická akademie v Římě, do které by byli povoláni katoličtí i nekatoličtí členové, podobně jako byla založena akademie Dei Nuovi Lincei. 3. Aby na universitách katolických bylo dbáno při studiu práva kanonického a civilního moudrých nařízení konstituce Deus scientiarum Dominus a aby byly řádně vedeny hranice mezi studiem práva a theologie morální.

Ve své závěrečné řeči *sv. Otec* rozváděl myšlenku, která podle něj sjednocovala práce sjezdové: *sv. Otec* připomenul, že sám kdysi věnoval se pod vedením prof. *Baldiho* a *Sanguinettiho* studiu práva římského a vzpomněl tematu, které pod diktátem prof. *Baldiho* v l. 1879—1880 v Římě psal: »Tituly Digest a Codexu dokazující shodné uspořádání s Dekretály.« »Název sám ukazuje, že nejedná se o nahodilé shody a vlivy obou práv, které byly na tomto kongresu jasně osvětleny, nýbrž o úplnou shodu celého systému o celkovou a intimní strukturu obou práv. Z čehož plyne, že *právo kanonické a římské se netoliko harmonicky doplňuje a shoduje, nýbrž že splývá v podivuhodný celek, k prospěchu křesťanské společnosti*. Podle slov Lva XIII. právo kanonické bez práva civilního je jakoby theologie bez filosofie a podle slov *sv. Tomáše* imperium římské nezaniklo, nýbrž prostřednictvím církve hlavní to autority světové, se přeměnilo ze světského panství v duchovní.« Vratislav Bušek.

Z CELÉHO SVĚTA PRÁVNICKÉHO A HOSPODÁŘSKÉHO. *Anglie*: Lord Melchett podal v horní sněmovně návrh zákona o průmyslovém ozdravení. — *Belgie*: Vláda přikročila k důraznému potírání šířitelů poplašných zpráv, jež poškozují státní úvěr; připravuje se dozor nad cenami masa. — *Bulharsko*: Vláda provádí zákon o tabákovém monopolu; tabákové továrny se již vykupují. — Připravuje se zavedení monopolu minerálních olejů, soustavná elektrisace a rozsáhlý program na vybudování silnic. — *Čína*: Vláda zostřila nařízení, jimiž se omezuje vývoz stříbra. — *Finsko*: Diskontní sazba byla snížena z 4½% na 4%. — *Francie*: Poslaneckou sněmovnou byl schválen t. zv. obilní zákon; projednává se zákon o úpravě prodeje vína. — Začátkem prosince 1934 zasedala v Paříži právnická konference, jež jednala o německém národně-socialistickém právu, o stavu obležení ve Španělsku atd. — V stejném měsíci zasedala v Paříži pod předsednictvím presidenta republiky říšská hospodářská konference Francie a jejich kolonií. — *Italie*: Diskont byl zvýšen z 3½% na 4½%. — *Jugoslavie*: Vláda připravuje omezení dovozu těch předmětů, jež se v Jugoslavii v dostatečném množství vyrábějí; za tím účelem mají býti zřízeny v hlavních dovozních místech zvláštní kontrolní úřady. — *Maďarsko*: Zaveden má býti numerus clausus pro právníky, jímž bude omezen zejména počet advokátů. — Zavedena má býti účelová daň z margarínu, jejíž výnos bude užít k dotaci fondu pro zlevnění mléka. — *Německo*: Vydána byla řada finančních zákonů, z nichž nejdůležitější jest úvěrový zákon, který se týká peněžních ústavů. K zřízení takového ústavu nebo jeho pobočky se vyžaduje svolení dozorčího úřadu, který je může odepřít, jestliže má pochybnosti o kvalitách žadatele o prospěšnosti tohoto ústavu atd.; toto povolení může býti také odvoláno. Dále dlužno ohlásiti veškeré změny v osobě majitele ústavu, v rozsahu provozu atd. Poskytování úvěrů ve velkém jest rovněž pod kontrolou. Označení »banka« nebo »spořitelna« jest chráněno. Stanoven jest poměr mezi vlastními a ci-

zími prostředky. Pro veřejné úvěrní ústavy platí výjimky. Z dispozice obchodních jednatelů se odejme část výtěžku, z něhož má být vytvořen záruční fond. Stanoven jest též rezervní fond z hotovostí, který má zajistiti likviditu ústavu; k udržení likvidity má rovněž sloužiti dostatečný počet obchodních smének atd. Omezena jest účast peněžních ústavů. Všechny ústavy jsou povinny předložiti periodicky ředitelství Říšské banky své bilance. Vklady dlužno odděleně vykazovati. Zákonem o obchodu cennými papíry bylo zejména zrušeno několik burs pro cenné papíry. — *Polsko*: Zákonodárné sbory projednávají zákon o reformě ústavy. — *Portugalsko*: Diskontní sazba byla snížena z 5½% na 5%. — *Rakousko*: Vláda vydala zákon, jímž se zakazuje zřizování válcoven. Zavedena byla zvláštní účelová dávka z hostinských, hotelových atd. účtů, z jejíhož výnosu má být podporován cizinecký ruch. — *Rumunsko*: Diskontní sazba byla snížena z 6% na 5%. — Vláda přikročila k rozpuštění několika kartelů; dosazeny byly zvláštní komise pro kontrolu cen. — *SSSR*: Valné Shromáždění ústředního výboru komunistické strany se usneslo, aby již nebyly vydávány poukázky na různé potraviny. — *Švýcarsko*: Vláda připravuje rázná deflační opatření; v ženevském kantonu nemohlo již být v listopadu veřejným zaměstnancům služné včas vyplaceno. — *Turecko*: Národní Shromáždění vydalo řadu zákonů, jež znamenají nový pokus o poevropštění Turecka: kněžím se zakazuje nositi náboženský oděv mimo bohoslužebné domy. Zakazuje se nošení zahraničních odznaků. Zavádějí se rodinná jména; jméno volí hlava rodiny, žena provdáním nabývá rodinné jméno svého manžela. Odstraňují se tituly (kromě vojenských a pod.). Ženám bylo propůjčeno volební právo. — *USA*: V prvním roce po zrušení prohibice vynesly dávky z lihovin 370 mil. dolarů. Kč

PRO SROVNÁNÍ S POČTEM NAŠICH STUDUJÍCÍCH PRÁV (Praha: 4268 Brno: 1287, Bratislava: 1001), jak jsme to uvedli předešle (str. 120), s cizozemskými, vypisujeme čísla německých některých fakult. Tak Berlín: 2100, Mnichov: 1750, Lipsko: 1000. Je z toho vidět, jak veliké jsou naše právnické fakulty a jak by zasluhovaly, aby byly vybaveny, ač po pravdě sluší připomenouti, že v Německu se studují státní vědy na filosofické fakultě. Ca.

PRÁVNÍCI A POJIŠTOVNY. Svaz čl. assekuračníků vydal přehlednou příručku o čl. soukromém pojišťovnictví v letech 1931—1933, sestavenou Eduardem Králem, redaktorem Čsl. assekuračních listů. Příručka jest rozdělena na tři části, všeobecnou, v níž pojednáno jest o nové zákonné úpravě norem soukromého pojištění, o správě jmění pojišťoven, o právních zásadách z rozhodnutí nejvyššího soudu, vztahujících se na pojišťovací smlouvu odbornou, v níž uveřejněny jsou obvyklé průběhy škod v posledních letech z elementárních druhů pojištění a pojednání o životním pojištění v letech hospodářské krise, péči životních pojišťoven o zdraví pojištěnců a jiné. Třetí část obsahuje seznam všech pojišťoven, majících úřední oprávnění k provozování obchodu na území republiky Československé, přehledy bilancí za rok 1931—33, jakož i seznam všech vedoucích úředníků a správních orgánů pojišťoven. Z těchto bilančních přehledů je jasně viděti, že vleklá hospodářská krise projevuje se již také ztelně v pojišťovnictví, zejména v poklesu prémiových příjmů.

V příručce však zaslouží si naší pozornosti zejména *seznam vedoucích úředníků jednotlivých ústavů*. Jest nápadné, že značná část, a to i velkých pojišťovacích ústavů, nemá ve svých službách buď vůbec nebo rozsahu ústavu neodpovídající počet právníků. Uváží-li se, že soukromé pojišťovnictví přináší ve svém podnikání vlastně stále nové, po výtece právnícké problémy, jest s podivem, že tak málo právníků jest ve službách pojišťoven. Skutečnost tuto možno si vysvětliti snad tím, že právnický dorost z svého studia nedoví se téměř ničeho bližšího o soukromém pojišťovnictví a běžná jeho praxe po ukončení studií odvádí jej rov-

něž od tohoto oboru podnikání. Bylo by skutečně zejména mladým právníkům velmi prospěšné, kdyby se snažili osvojit si vědomosti i z oboru soukromého pojišťovnictví a svoje vzdělání a znalosti po této stránce doplnili, neboť v pojišťovnách je vskutku nedostatek odborně školených sil, jež by zejména přicházely v úvahu pro vedoucí místa. Právníků pak, kteří by současně absolvovali studia matematicko-pojistná, je v oboru soukromého pojišťovnictví naprostý nedostatek. Stojí proto za uváženou, aby dnes, kdy tolik mladých absolvovaných právníků marně hledá přiměřené zaměstnání, obrátili právníci svou pozornost také k tomuto oboru podnikání a snažili se v pojišťovnách, ve kterých není dosud dost právnícky kvalifikovaných sil, hledati existenci. lk.

MIMOŘÁDNĚ ZASEDÁNÍ RADY SPOLEČNOSTI NÁRODŮ v prosinci 1934 mělo na programu věc mimořádného významu: jihoslovanskou notu ze dne 22. listopadu, upozorňující Radu podle článku 11., odstavec 2. Úmluvy o společnosti národů na spoluvinu maďarských úřadů na teroristické činnosti některých jihoslovanských elementů na maďarském území, čímž byl umožněn marseillský atentát, při kterém přišel o život jihoslovanský král Alexander I. a francouzský ministr zahraničních věcí Barthou. V této notě bylo konstatováno, že je nutné, aby odpovědnost provinivšího se státu byla uvedena ve známost a konečně dána na přetřes otázka některých nepřipustných metod v podobě masového výcviku profesionálních zločinců na území cizího státu. K jihoslovanské stížnosti se plně připojilo Československo a Rumunsko. Výsledkem těchto kroků je resoluce Rady, vydaná v noci dne 11. prosince. V ní Rada společnosti národů odsuzuje zločin spáchaný marseillským atentátem a žádá potrestání vinníků připomínajíc, že každý stát je povinen nepodporovati, předejiti a potříti na svém území teroristickou činnost s politickým účelem a zjišťujíc, že Maďarsko dosud Jihoslavii nedalo dosti učinění, ač některé maďarské úřady měly odpovědnost při nejmenším z opomenutí u příležitosti činů souvisejících s marseillským atentátem.

Za takovýchto okolností byla v Ženevě projednávána a rozhodnuta v zásadě otázka státní odpovědnosti za činy nebo opomenutí nižších úřadů státních. Ačkoliv klasická nauka mezinárodního práva tuto odpovědnost vždycky v zásadě uznávala, bližšího propracování se dostalo této věci teprve v literatuře XX. století, v níž se již mluví o deliktech v oboru mezinárodního práva. Od panující teorie, hlásající odpovědnost státu při *zavinění*, odlišují se částečně výsledky studií hlavních badatelů v tomto oboru: Anzilottiho (Teoria generale della responsabilità), který uznává pouze odpovědnost za skutečný výsledek a Struppa (Das völkerrechtliche Delikt), jenž dovozuje při komisivních deliktech odpovědnost za výsledek, při omisivních za zavinění. O mezinárodním deliktu pak se mluví, porušil-li stát mezinárodní právo ve vztahem k určitému jinému státu (nebo jinému subjektu mezinárodního práva). Tyto teoretické rozdíly nepadaly valně na váhu u jihoslovanské stížnosti, která uplatňovala státní zodpovědnost jak za skutečný výsledek deliktu tak za zavinění bez ohledu na tento výsledek. Jelikož potrestání odpovědného státu je za dnešního stavu mezinárodního práva vyloučeno a povaha deliktu nepřipouštěla navrácení v předešlý stav, omezila se Rada aplanujíc věc ve své funkci politického orgánu a nikoli jako soud na to, že uložila Maďarsku potrestání vinníků, které se však provede mimo okruh mezinárodního práva.

O všeobecné úpravě potírání mezinárodního terorismu bude jednáno v Radě později. —ý.

SLAVNOSTNÍ PROMOCÍ za přítomnosti zástupce p. presidenta republiky byl na doktora veškerých práv promován dne 5. prosince 1934 na právnické fakultě Masarykovy university v Brně Dr. *Josef Kepřt*. Byla to jednak první slavnostní promoce, k níž se dostavil osobně zástupce presidenta republiky, jednak první slavnostní promoce v novém auditoriu

maximu, kdežto v pořadí slavnostních promocií právnických promoce druhá. Známý ceremoniel slavnostních promocií byl nově upraven pro Masarykovu universitu, aby odpovídal všem novodobým požadavkům. Slavnost zahájil děkan právnické fakulty Dr. Jaromír Sedláček a po udělení licenciátu rektorem prof. PhDr. Janem Krejčím promoval kandidáta Dr. jur. Jaroslava Kallab. Nato přednesl nový doktor povinnou přednášku na téma »Delikty davu«, načež replikoval sám promotor. Po jeho ocenění zástupce p. presidenta republiky ministerský rada kabinetní kanceláře Dr. J. Říha v proslovu velmi krásně stilisovaném vyzdvihl práva i povinnosti právníků a na závěr odevzdal doktoru dar presidenta republiky, zlaté hodinky s faksimilem presidentova podpisu. Dr. Keprt nakonec nejprve latinsky, pak česky vzdal díky. Disertační práci, z níž Dr. Keprt přednesl ve své přednášce výtah, otiskneme v nejbližších sešitech. vr.

HLEDÁNÍ NOVÝCH CEST V OBCHODNÍ POLITICE. Obchodně-politická jednání v poslední době byla velmi četná a relativně úspěšná. Byla samozřejmě diktována obtížemi platebními. Zkušenosti tohoto roku ukázaly, že sice československý vývoz do ciziny stoupl, avšak převážnou většinou jen do těch zemí, které mu za dovezené zboží neplatí. Samozřejmě, že o takovéto vývozní možnosti není co státi a proto nám nezbyvá nic jiného než tento vývoz, který byl nejdříve s radostí uvítán a byl pokládán za první známku překonané krise, sami omezovati a tak se sami připravovati o důkaz, že krise jest překonána. Nebyly to však důkazy pozitivní, takže konec konců dají se oželetí. Bude tedy vývoz ztlacen, na takovou úroveň, aby mohl býti skutečně zaplacen.

To platí zejména o Německu, ve kterém naše platební saldo v poslední době velmi vzrostlo a bude trvati hodně dlouho, než se podaří, co se v několika dnech do Německa vyvezlo, vyrovnati německým dovozem. Jak již v minulém čísle bylo naznačeno, důvody hospodářské, nedostatky surovin a jejich obtížné a drahé opatřování způsobilo, že cenová hladina v Německu roste a samozřejmě projevuje se též v cenách vyvezených výrobků značný vzestup, který se sice snaží německá vláda paralysovat různými druhy vývozních premií, jest však otázkou, jak dlouho se jí to podaří. Při posuzování Německa dlužno však bráti docela jiné měřítko než při posuzování daleko příznivějších poměrů ve státech jiných, poněvadž nelze upříti, že Německo v otázkách hospodářských a v otázkách měnových vykazuje velikou obratnost a dokonalé ovládnutí všech momentů technických a psychologických. To neznamená, že by bylo nutno Německu záviděti, stejně jako není možno záviděti bezdůvodně prodlužování dlužníkovi, který se obratným manévrováním se svými věřiteli drží nad vodou daleko déle než dlužník, třeba méně zadlužený, ale také méně obratný. V obchodně-politickém a platebním styku s Německem ještě před nedávnem jsme se snažili, aby náš vývoz do Německa byl co největší a naproti tomu jsme hleděli nahraditi dovoz z Německa dovozem ze států jiných. Zejména bylo považováno za těžkou chybu, že naši exportéři používají prostřednictví německých, zejména hamburských sprostředkovatelů. Dnes jsme v té situaci, že svůj vývoz do Německa omezujeme na míru pokud možno nejmenší a na druhé straně snažíme se ze všech sil, aby dovoz z Německa stoupl a aby byla navázána přerušovaná již spojení a dokonce se i vracíme k intenzivnějšímu používání služeb německých sprostředkovatelů, jen abychom přišli ke svým penězům, jen abychom byli Německu více dlužní než Německo jest dlužno nám a aby tímto způsobem byla vyrovnána veliká naše pohledávka, která vznikla z přechodného oživení našeho vývozu do Německa. Na první pohled by se zdálo, že zejména pokud jde o Německo, nemá naše obchodní politika žádně linie, že naopak je to politika ode zdi ke zdi, která sleduje dnes ty cíle a zítra cíle naprosto opačné, ale taková kritika byla by příliš nespravedlivá. Jisto však jest, že v obchodní politice z důvodů, na nichž neneseme vždy samý

vinu, nemáme vlastní iniciativy a že jsme událostmi spíše vlečeni, aniž bychom sami na jejich vývoj působili. Schematicky se dá říci, že jsme stále o jedno obchodně-politické období pozadu a že se mu vždy teprve dodatečně, když již nám vznikla z toho značná škoda, přizpůsobíme a snažíme se tuto škodu vyrovnati, ovšem zase z valné části na vlastní účet. Nelze též přehlížeti, že největší oporou obchodně-politického styku jest tradice. Jediné obchodně-politické styky, které se vyvíjejí na určitých starých základech, jsou spolehlivým podkladem obchodně-politické bilanci. Přizpůsobivost a pružnost jest druhým požadavkem, který nutno klásti na vývozní průmysl, a druhým předpokladem pro úspěšné vyvíjení mezinárodního obchodního styku. Samozřejmě dnes jest v popředí zejména pružnost a přizpůsobivost, nelze však význam stability podceňovati a zanedbávati, pokud to ovšem dnešní doba připouští. Rozhodně stabilitě obchodního styku nesvědčí, nutí-li se vývoz a dovoz k tomu, aby měnil svá spojení snad dokonce v jednom roce několikrát. Platební důvody jsou samozřejmě momentálně rozhodující, jsou však přechodné a nemají porušovati linii obchodních styků. Jest jisto, že Německo, pokud jde o vynalézavost platební i obchodně politickou, má všude rozhodně převahu. I když se to charakterisuje, jako vynalézavost křidatáře, není pochyby, že vynalézavost tato přináší Německu značné úspěchy a aspoň relativně dočasný prospěch, do té doby, dokud postižené státy, na jejichž úkor tyto prospěchy jdou, neučiní vhodná opatření, aby je vyloučily. Příkladem této vynalézavosti jest německé pronikání na Balkán. V minulém roce při přebytku obilních plodin na Balkáně odhodlalo se Německo převzít jako protipoložku vývozu svých výrobků taková množství obilí, která samo nemohlo spotřebovati. Obilí toto zůstalo, proto uskladněno v zemích, kde bylo nakoupeno a země tyto pokládaly tuto transakci za velmi výhodnou. Dnes se ukázalo, že Německo tímto způsobem nejen podnítilo svůj vývoz a získalo tak nová odbytiště, nýbrž že za obilí, které dnes prodává v západních státech, dostává devisy a připravuje o ně země, které jí toto obilí prodaly. Tento úspěch nelze sice zcela přičísti k dobru jen německé prozíravosti, daleko větší roli hrál tu příznivý vývoj, který do té míry se odhadnouti nedal, ale přece možno říci, že Německo zanedbalo žádně možnosti a že mu štěstí přálo.

Kapitolou pro sebe jsou naše obchodně-politické styky v rámci Malé Dohody, pro které v minulých dobách bylo došti těžko naléztí lichotivé ocenění a kterým teprve v poslední době dostalo se vzpruhy uvolněním na trhu zemědělském. Nemožnost, dovážeti k nám z malodohodových států, obilí, byla nepřekonatelnou překážkou jakýchkoli čilejších obchodně-politických styků. Dnes, kdy všeobecným vývojem tato překážka se zmenšuje, může se konečně projevití všestranně dobrá vůle, která dosud byla jen platonicky projevována. Jeví se to jak ve styku obchodně-politickém, tak i ve styku platebním. Československo při této příležitosti mohlo uplatnití své praktické zkušenosti a svou vyšší hospodářskou úroveň, přispěti tak účinnou radou a pomocí malodohodovým státům a prokázati tak praktickou cenu hospodářské spolupráce malodohodových států. Sledujeme-li dnes obchodně-politická jednání malodohodových států, můžeme s potěšením konstatovati, že neuplatňuje se v nich již tolik jednostranný duch politiky německé, která z pochopitelných důvodů u balkánských států, které jsou rovněž státy dlužnickými, nacházela hojně ohlasu, a že uplatňuje se tu daleko větší měrou vliv československé hospodářské politiky, která se nesnaží využívatí okamžitě slabosti svého odpůrce, nýbrž buduje solidní, zdravý a upřímný podklad pro trvalou hospodářskou spolupráci.

Po technické stránce možno naše poslední obchodně-politická a platební ujednání a to opět zejména se státy malodohodovými, charakterisovati jako pozvolné, ačkoli, bohužel, velmi pozvolné opouštění čistě negativní obranné politiky devisových předpisů a prozatím nasmělý pokus o uvolnění vázaného styku. Veškerý platební obchodní styk zůstává sice

pod přísnou kontrolou a jest také kontingentně usměrňován, což konečně odpovídá plánovitému hospodářství, které jest dnes heslem doby, na druhé straně však znamenají nové úmluvy návrat ke skutečnosti. Československo vzdává se prozatím možnosti obchodně-politické aktivní bilance, vzdává se možnosti tuto aktivitu uměle vyvolávat, ale na druhé straně docílují určitého klidu, stability a příznivých vývojových podmínek pro normální obchodní styk. Po této stránce znamenají tyto úmluvy, třeba jen v nepatrné míře přece jen návrat k normálním poměrům. Dr. Lepař.

HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ ZÁKONY V ITALII. Konec tohoto roku jeví se i pro Itálii velmi rušný po stránce zákonodárné a možno říci, že tato zvýšená aktivita datuje se od známé Mussoliniho řeči v Miláně, kterou přenesl i náš rozhlas. O některých těchto zákonech byly již zmínky v našem tisku, ale bohužel dávaly o celkové situaci pohled poněkud zkrleslý. Předem nutno se zmíniti o zákonu o 40hodinové době pracovní, schváleném před měsícem, ve kterém zároveň se zakazuje jakákoliv práce přes čas a dále se stanoví, že na každých pět zaměstnaných pracovníků (dělníků nebo úředníků) má býti podnikem přijat jeden nezaměstnaný. Prováděním zákona byly pověřeny zájmové korporace, resp. dělnické syndikáty. Škoda jen, že zákon poněkud drasticky omezuje přijímání ženských sil do práce, jakkoliv vylučuje vůbec osoby mladší 18 let, a to čistě z důvodů, aby bylo možno zaměstnat, resp. znovu zaměstnat co nejvíce pracovníků, kteří se musí starati o rodinu. Provádění sem tam naráží na různé technické překážky, avšak i na to bylo pamatováno, takže prováděcí orgány mají v tomto směru určitou volnost. Dělníci ovšem jsou placeni jenom za skutečně odpracovaných 40 hodin, takže zákon pro zaměstnané znamená vlastně snížení platu. Aby však dělnictvo s početnější rodinou nebylo opatřeno postiženo, byly zřízeny zvláštní »Cassa nazionale per assegni famigliari«, do které přispívají určitou vyšší kvotou zaměstnavatelé a zaměstnanci všichni jedním procentem svého platu. Z prostředků takto získaných vyplácí se měsíční paušál odstupňovaný podle početnosti rodiny, takže v praxi ve většině případů se tím snížení platu o 8 pracovních hodin vyrovnává. Jak sděluje »Lavoro Fascista«, bylo jen v obvodu milánském zaměstnáno znovu v obvodu kovodělném a textilním na 7.000 dělníků, v Turíně asi 4.500 během 14 dnů. Zájmové organizace v jiných centrech na základě vzájemných dohod vyvíjejí intensivní činnost, aby pracovních sil bylo přijato co nejvíce. Při tom jmenovaná revue srovnává poměry v cizině a uvádí tato zajímavá data vyjádřená v procentech nezaměstnaných oproti obyvatelstvu hospodářsky činnému (tedy nikoli absolutnímu počtu obyv.). Na prvním místě stojí USA s 20.6 proc., pak přichází Kanada s 11.9%, dále Rakousko s 11.1%, ČSR. s 10.4 proc., Anglie s 10.1 proc., Holandsko s 9.7%, Německo s 8.2%, atd., Itálie je pak až na 16. místě se 4.1%.

Ačkoliv tato data nutno bráti s rezervou, přece se nám jeví situace poněkud příznivější než se dalo očekávat. Zůstává však faktem, že k 30. listopadu t. r. měla Itálie přes 900.000 nezaměstnaných, loni v téže době jich bylo přes 1 milion. (Počet tento se uvádí před uvedením v platnost zákona o 40hodinové době pracovní.)

Dne 10. prosince t. r. byl schválen dodatkový zákon k zákonu o integrální melioraci půdy, po delší na italské poměry nezvyklé živé debatě v parlamentě. Náš tisk to nesprávně vykládal jako zákon konfiskační atd., což při opatrnosti, s jakou italský režim zasahuje do soukromého vlastnictví, je nemožné. Jednalo se vládě prostě o to, aby vzhledem k vzrůstajícímu počtu obyvatelstva a k nedostí velké ochotě větších majitelů půdy k provedení »bonifica integrale«, bylo co nejdříve a co nejrychleji připoutáno k půdě co nejvíce zemědělského proletariátu, který hlavně v jižní Itálii byl vždy a pro všechny vlády těžkým problémem. Praxe má býti tato: 1. Stát položil již všude základy k melioraci, kterou podle svých

možností provádí a mají provést konsorcia majitelů půdy. 2. Pakliže vlastník pro nedostatek prostředků nebo z jakýchkoliv jiných důvodů nemíní melioraci provést, jest povinen odstoupiti státu pozemky za přiměřenou úplatu, vypočtenou podle průměru kapitalisovaného výnosu okolních pozemků. 3. Stát pak pozemky podle stávajícího plánu převede do rukou syndikátu zemědělců, kterážto korporace rozdělí pozemky mezi členy tak, aby se obdělávání půdy rentovalo a aby se pozemky zbytečně netříštily. Noví majitelé stávají se vlastníky za 15 let a platí pozemek z výnosu hospodářství. Itálie zápasí těžce s finančními potížemi, vzniklými hlavně obrovským břemenem vnitřního státního dluhu a snahou stůj co stůj udržeti valutu na stávající výši. Poslední drakonická opatření (jak sám »Popolo d' Italia« tvrdí) o registraci a převzetí pohledávek italských občanů v cizině ústavem pro devisové obchody jsou toho svědkem. Ačkoliv jmenovaný časopis prudce útočí na sabotéry a rozšiřovatele klamných zpráv, přece jen se zdá, že si vláda nechává zadní uličku pro provedení některých devalvačních opatření v dohledné době. Sk.

EVIDENCE ÚVĚROVÁ. Úvěrová evidence není vlastně žádným novým vynálezem. Požadavek, aby byla zavedena, jest starý a uskutečňován byl v různých formách a různých zemích již před válkou. Ovšem, že tato evidence nebyla tak široce založena, jak se pomýšlí na to ji zavést i u nás, to ale odpovídalo jednak skutečným potřebám, jednak stupni, v jakém se uplatňoval individualismus proti požadavku solidarity. Ostatně ani dnes není ještě zejména ve veřejnosti pojem úvěrové evidence ujasněn. Evidence úvěrová jest míněna jako ochrana věřitelů proti nepoctivým dlužníkům, kteří se zadlužují u různých věřitelů, aniž by při tom věděl jeden věřitel o druhém a mohl učiniti si představu o tom, zda úvěrová únosnost dlužníková jest již vyčerpána či nikoli. Zejména po válce, ale ještě i teď vyskytují se často případy, že věřitelé se dovědí o tom, že mají stejného dlužníka, teprve tehdy, když dlužník jest již beznadějně prodlužen a své dluhy vůbec nemůže zaplatiti. Snad bylo možno někdy stíhati dlužníka pro zaviněný úpadek, často však dlužník byl do té míry opatrný, aby tomuto úskalí se vyhnul, ale i když se mu to nepodařilo, nemohlo nahraditi potrestání dlužníka věřiteli jeho vlastní ztrátu. Evidence úvěrová snaží se tyto případy odstraniti.

Při provádění této myšlenky naráží se však na jinou překážku: obchodní tajemství. Jednak dlužníci si nepřejí, aby jejich dluhy byly prozračovány, jednak věřitelé neradi vidí, ví-li se, komu půjčují. Obchodní tajemství není tu snad jenom předsudkem, jak by se na první pohled zdálo, nýbrž má praktickou hodnotu. Jednak přímou, která spočívá v tom, že jako každý dodavatel, tak i dodavatel úvěru má zájem na tom, aby jednak se dověděl o možnostech odbytových a také kvalitách odběratelových, jednak aby se střežil, aby se jeho konkurenti nedověděli o jeho odbytových možnostech a nepřipravili jej o ně. Také dlužník má zájem na tom, aby budil dobrý dojem a aby tento dojem, ať již právem či neprávem nebyl jeho zadlužeností zkreslován. Odvozená hodnota obchodního tajemství jest tu pak v pocitu důvěry, které mají obě strany vzájemně, pokud vidí, že jejich obchodní styky zůstávají výhradně věcí mezi nimi. Obchodní tajemství nelze přeceňovati, ale nelze také podceňovati. Naopak bylo by velmi nebezpečné je přezírati. Nejzdravější a nejpřirozenější cestou jest ponechati iniciativu a rozhodování o omezování obchodního tajemství interesentům, aby sami rozhodli, pokud obchodní tajemství jest jim na prospěch, a pokud jest jim na škodu. Správné ocenění prospěchu a škody obchodního tajemství vede pak pravidelně ke kompromisům. Jedním takovým kompromisem, k němuž dochází teprve teď, poněvadž teprve teď si jeho význam interesované vrstvy plně uvědomily, jest úvěrová evidence. Zaváděti úvěrovou evidenci dříve nemělo smyslu, dokud by jí bývali považovali za zásah do svých zájmů a dokud by proto považovali

zařízení, které bylo míněno v jejich prospěch, za škodlivé. V hospodářských věcech dá se totiž těžko prospěch vnucovati a to nejlépe míněné opatření, nesetká-li se se sympatiemi a podporou těch, jichž se týká, neuplatní se a může způsobiti více škody než prospěchu.

Účelem úvěrové evidence jest, aby věřitelé, jakmile se sejdou u jednoho dlužníka, byli na sebe opozorněni, nic více a nic méně. To znamená, že určitému místu, které u nás bude zřízeno u Národní banky, budou věřitelé hlášeny pohledávky proti dlužníkům a toto místo, jakmile u jednoho dlužníka se vyskytnou aspoň dva věřitelé, upozorní oba věřitele na tuto skutečnost, udá jim však toliko počet věřitelů a výši dluhu a to opět úhrnného, nikoli však, kolik každému věřiteli dlužník dluhuje; teprve tehdy, když se tito zúčastnění věřitelé dohodnou o tom, že jim tato úhrnná cifra má býti sdělena, bude-li jim sdělena.

Tato zdánlivě samozřejmá a nepatrná věc má dalekosáhlý význam jak praktický a hospodářský, že totiž omezuje aspoň do jisté míry předlužení dlužníka, tak i morální, že jest novým důkazem pokračující solidarity v hospodářském životě.

Úvěrová evidence bude se týkati toliko obchodního úvěru, poskytovaného ústavy, které se poskytováním úvěru zabývají. Evidence musí zůstatí omezena toliko na obchodní úvěry, poněvadž je to jádro úvěrů, které se jednak dá řádně kontrolovati, jednak jest u nich nebezpečí největší, poněvadž tyto úvěry dosahují nejvyšších částek. Omezení evidence na ústavy, které poskytováním úvěru se zabývají, vyplývá pak z toho, že evidenci úvěrové nemohou postačiti trestní sankce, nýbrž že musí v prvé řadě budovati na solidaritě interesentů. Jedině u ústavů, které se poskytováním úvěrů výlučně zabývají a u nichž proto bezpečnost těchto úvěrů jest otázkou existenční, možno předpokládati, že se budou bez ohledu na trestní sankce donucovací samy snažiti, aby účel evidence v jejich zájmu byl splněn co nejlépe a na druhé straně že se budou úzkostlivě snažiti, aby úvěrová evidence nebylo zneužito. Úvěrová evidence může přinéstí veliký prospěch a je také tak myšlena. Její zneužití mohlo by však přinéstí škodu a otrástití důvěrou, kterou k ní věřitelé i dlužníci musí nutně míti. Toho nutno se vyvarovati. Evidence úvěrová, ačkoli ji nutno označiti jako nutný zásah do hospodářské organizace, nepřestává přes to býti zásahem, operativním zákrokem, který musí býti proveden taktně a opatrně, aby odstranil jen vadu, kterou jest nutno odstraniti a neporušil jinak velmi citlivý hospodářský organismus.

Fr. Lepař.

NA JARNÍ PRAŽSKÝ VZORKOVÝ VELETRH bylo pozváno 1.360 světových obchodních domů, při tom nabídla jim správa Veletrhu ochotu sprostředkovati informační oferty československých výrobců. O tuto akci se jeví zájem. Avšak P. V. V. pamatují i na domácí trh, proto pozvaly 100.000 domácích kupců zvláštním číslem Pražského veletržního zpravodaje, uveden je tu popis novinek, které budou na Veletrhu vystaveny. P. V. V. starají se kromě toho ještě soustavně o svoji propagaci tím, že upozorňují denně na význačné události i příležitosti v hospodářském životě, zejména domácím, vydáváním Zpráv tiskové kanceláře P. V. V., jež jsou rozesílány všem českým a slovenským listům v Československé republice a týdně 685 listům krajanským a odborným. Dr. Reichert.

SMLOUVA O SOCIÁLNÍM POJIŠTĚNÍ MEZI POLSKEM A SVOBODNÝM MĚSTEM GDANSKEM vstoupila v účinnost dne 2. července 1934. Vztahuje se na pojištění nemocenské, úrazové, invalidní a starobní a pozůstalostní dělnické i zaměstnanecké. Její zásady jsou v podstatě obdobné, jak tomu je i při jiných takových smlouvách, v podrobnostech jsou ovšem přizpůsobeny potřebám zákonodárství obou smluvních stran.

Dr. Jindřich.

SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ V JUGOSLAVII V ROCE 1933. Právě byla vydána úřední zpráva o výsledcích sociálního pojištění v Jugoslavii za rok

1933. V nemocenském pojištění činil příjem 260 a výdej 242.7 milionů dinárů; příjem tvoří jen příspěvky zaměstnavatelů a zaměstnanců (každý platí polovinu). V pojištění úrazovém činil příjem 79.2 milionů dinárů, z čehož připadalo na pojistné placené zaměstnavateli 62.4 milionů dinárů, ostatek pak tvořily příjmy z nemovitostí, zápůjček a státních papírů. Dávky činily 43.1 milionů dinárů, počet důchodců k 31. prosinci 1932 činil 17.732; v této cifře jsou obsaženy jak důchody, napadlé před 1. červencem 1922, tak i po tomto datu.

Dr. Jindřich.

PROGRAM MEZINÁRODNÍ KONFERENCE PRÁCE V ROCE 1935. V měsíci červnu roku 1935 bude se konati v Ženevě 19. zasedání Mezinárodní konference práce. Program tohoto zasedání obsahuje šest hlavních čísel. Nejprve bude provedeno druhé čtení otázky zachování získaných čekacích dob a nároků v dlouhodobém sociálním pojištění těm zaměstnancům, kteří se přestěhovali do ciziny. Rovněž v druhém čtení bude projednán zákaz používání žen k pracím pod povrchem ve všech dolech. Prvním čtením projde otázka péče o nezaměstnané mladé osoby, úprava najímání dělnictva v koloniích a otázka jednotné mezinárodní úpravy placených dovolených. Konečně se na mezinárodním fóru znovu objeví problém všeobecného zkrácení pracovní doby na 40 hodin týdně. Příští konference práce bude se patrně zabývat také částečnou revisí obsahu úmluvy z roku 1931, která omezuje pracovní dobu v uhelných dolech. Kromě toho projedná konference obvyklou výroční zprávu ředitele Mezinárodního úřadu práce a zprávu kontrolní komise o uplatňování obsahu ratifikovaných pracovních úmluv v praktickém životě. Příští konference práce zúčastní se již také Spojené státy severoamerické a snad i Rusko, jako noví a významní členové.

Dr. Jindřich.

Z PRÁVNICKÉ JEDNOTY. Týdenní schůze Právnické Jednoty v Praze, konané dne 13. XII. 1934, byla jakousi intimní slavností, na níž vzpomněl 70tého trvání starosta Jednoty prof. Dr. K. *Hermann-Otavský* a jejího významu v pěstování právní vědy.

Po něm ujal se slova místostarosta Jednoty, sekční šéf doc. Dr. *Joachim*, který podal historický přehled činnosti Jednoty. Rozdělil působnost Jednoty na dvě veliká období. V prvním až do roku 1914 (za 50 let činnosti), působila Jednota nejdříve k vytvoření české právní frazeologie a k popularisování právní vědy. Měla vždy přátelské styky s českou právníkou fakultou. Vytvořila podklad k rozvinutí právníké publikační činnosti. Druhé období (dvacetileté) rozvíjelo se slibně po dosažení státní samostatnosti. V přednáškách nastala větší rozmanitost. Také přednášela řada právníků z ciziny. Počal vycházeti »Bulletin du droit tchécoslovaque«, který však pro nedostatek prostředků nemůže vycházeti v termínech původně zamýšlených. V Právnické Jednotě vznikla myšlenka právníkých sjezdů, z nichž prvý se konal v roce 1904 v Praze, druhý r. 1925 v Brně, třetí r. 1930 v Bratislavě, a čtvrtý, jenž se má konati r. 1938 opět v Praze.

Doc. Dr. *Joachim* přál pak Jednotě, aby svoje stoleté jubileum slavila v rozvíteném a konsolidovaném československém státě.

Na to proslovil přednášku jednatel Jednoty Dr. *Vladimír Kubeš* na téma: Smluvní a závětní zákazy zcizení a zavazení (se zřetelem k osnově všeobecného zákoníka občanského).

Přednášející vyložil úvodem historický vývoj §u 364 c) obč. zák., poukázav zejména na pozoruhodný vliv nauky na formulaci tohoto ustanovení. V dalším podrobně rozebral obsah zákazu zcizení a zavazení, porovnávaje v jednotlivých bodech platné právo s ustanovením §u 289 čl. osnovy, jímž má býti tato právní materie nově upravena. Konkrétní jeho návrhy de lege ferenda jsou tyto: Výraz »první nabyvatel«, který uvádí osnova na místo termínu »první vlastník«, má býti nahrazen slovem »první zavázaný«. Jinak vzniká nebezpečí, že zákaz bude omezován jen na případy, kdy zavázaný ze zákazu nabývá od oprávněného věci stíženě

zákazem. Doporučuje, aby působnost zákazů, jež u fyzických osob jest omezena na dobu jejich života, byla omezena též u právnických osob, ohledně nichž podle platného práva tyto právnické osoby jsou postaveny bezdůvodně do situace nepříznivější než fyzické. Doporučuje, aby absolutní působnost zákazů byla rozšířena i na právní jednání vztahující se na sourozence. Ohledně formy zápisů souhlasí s novelisací, zavádějící vklad zákazů (nikoliv poznámku), čímž je tato sporná otázka definitivně rozřešena. Lituje, že čl. osnova neřeší sporný poměr mezi zákazem zcizení na jedné straně a zákazem zavazání na druhé straně. Sám je názoru, že zákaz zcizení neobsahuje zákaz zavazání, kdežto zákaz zavazání neobsahuje zákaz zavazání. Vylučuje tedy dle toho zákaz zavazání i dražba, zejména exekuční, kdežto zákaz zcizení nevylučuje zřízení práva zástavního, ať smluvního či exekučního.

Přednáška, která byla navštívena převážnou mírou kruhy úřednictva peněžních ústavů, byla velmi pochvalně přijata. Účastnil se jí kromě obou předřečníků, také generální ředitel Pražské městské spořitelny Domin. Přednáška bude uveřejněna v plném znění v Právniku. Zbývalo by jen upozorniti na dva články přednášejícího, které se týkají téhož předmětu a byly uveřejněny ve Spořitelním Obzoru v č. 9. a 11., jsou to: »Soudcovské zákazy zcizení hypoték« a »Smluvní a závětní zákazy zcizení nemovitostí«.
Dr. Reichert.

ZE SOCIÁLNÍHO ÚSTAVU ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY. Dne 25. října 1934 přednášel Renée Rysser, bývalý přednosta statistického oddělení v ministerstvu práce v Paříži o *rozboru sociálního pojištění ve Francii z hlediska statistického a finančního*. Přednášející zmínil se nejprve o důvodech, které vedly k uskutečnění sociálního pojištění. Byly to hlavně důsledky světové války na zdravotní stav francouzského obyvatelstva, větší morbidita a mortalita než ve státech se sociálním pojištěním, dobře fungující sociální pojištění v Alsasku a Lotrinsku a podstatné nedostatky dřívějších zákonů o sociálním pojištění. Přednášející zmínil se také o potížích, hlavně se strany zaměstnavatelů, které se vyskytly při provádění zákona o sociálním pojištění. Nový francouzský zákon o sociálním pojištění je v účinnosti od 1. července 1930. Poslední úplná statistická data jsou z konce r. 1932. Přednášející poukazyval na postupné vzívaní se zákona o sociálním pojištění a na jeho důsledky pro hospodářský vývoj. Počet pojištěnců koncem r. 1932 dosáhl čísla 11,318,272 a stoupl oproti r. 1931 více než o 1¼ milionu. Na příspěvcích bylo odvedeno do konce r. 1932 okrouhle 8,7 miliardy franků. Ježto hospodářská krize zastihla Francii větší měrou až r. 1932, jeví se pokles měsíčních úhrnných příjmů v r. 1932 i přes zvýšený počet pojištěnců v tomto roce. Ukazuje se tu důsledek poklesu mezd. Průměrný příspěvek připadající na pojištěnce poklesl s 35,24 franku v prosinci r. 1930 na 30,06 franku v prosinci 1931 a na 27,13 franku r. 1932. Počet pojišťoven klesá; při počátku působnosti zákona jich bylo 846 a na konci r. 1932 775 pro všechny pojištěnce nezemědělské. Na dávkách v r. 1931 bylo vyplaceno celkem přes 820 milionů franků, z toho 81,8% připadá na pojištění nemocenské. Při podávání statistických dat o nemocnosti pojištěnců upozornil řečník na zajímavý zjev, že největší procento nemocných je v nejvyšších mzdových třídách. Důvody pro to jsou, že tyto nejlépe placení zaměstnanci jsou z průmyslových odvětví zdraví nejvíce škodlivých. Již dnes se jeví pokles nemocnosti ve Francii, dík zavedení řádného sociálního pojištění.

Dr. Jindřich.

VÝROČÍ. Na 20. prosince 1934 loňského roku připadly sté narozeniny dalmatského právního historika slovanského Valtazara *Bogišice*. Bogišić narodil se v Cavtatu nedaleko Dubrovníka, po studiích v Benátkách a na německých universitách, kde v Giessenu 1862 na disertační práci *Über die Ursachen der Niederlagen des deutschen Heeres im hussitischen*

Kriege dosáhl doktorátu filosofie, obrátil se do Vídně, kde promoval na doktora práv 1864. Odtud byl povolán na oděskou universitu 1870, ale již za dva roky 1872 byl pověřen, aby pro Černou Horu vypracoval zákoník. Třebas vlastně se stal takto duší právní kodifikace černoohorské, neopustil svou vědeckou dráhu, na níž nakonec zakotvil v Paříži. Zemřel 1908 v Rjece. Bogišić je nepochybným průkopníkem mezi slovenskými právními historiky. Jeho metoda — sbírání právních obyčejů — třebas dnes patří nepochybně k metodám příliš romantickým, přece má tu nespornou zásluhu, že poukázala na obyčeje právní jako na právní prameny a jeho vlivem i u nás začaly se sbíratí právní obyčeje. Tím se projevil i jeho význam pro naše právní dějiny. vr.

Literatura

EDWIN CANNAN: *Money*. (Peníze a jejich souvislost se vzestupy a poklesy hladiny cen.) Vyšlo u P. S. Kinga — Westminster. Stran 127. — Sedmé vydání této knihy vyšlo v roce 1932 a obsahuje v přídatku krátké historické vyličení, jak Anglie opustila zlatý standard v roce 1931. Ale dílo samo napsáno bylo na sklonku světové války a vyšlo krátce po zastavení nepřátelství. Probírá zevrubně vliv, který má měna a její usměrňování nebo uvolňování vládami nebo cedulovými bankami na tvoření a kolísání cen, přesněji řečeno cenové hladiny. Jeho vznik byl pak podnícen obavami autora, bývalého profesora národního hospodářství na universitě londýnské, aby Anglie nenásledovala špatného příkladu Ruska, Německa a jiných evropských států a nedovolila převýdeje bankovek, který by mohl skončiti neregulovanou a katastrofální inflací.

Autor nedefinuje ve svém díle peněz, ačkoliv po nich nese kniha své jméno. Nečiní tak proto, že se nechce zabývatí *všemi* funkcemi peněz, ani jejich historickým vývojem, nýbrž pouze spojitostí mezi penězi a vzestupem nebo poklesem cen. S tohoto hlediska pak rozumí penězi jednotku, které se obyčejně užívá při koupích a prodejích, tedy měnovou jednotku. Zjišťuje pak — a na několika příkladech i dokazuje — že změny »všeobecných cen«, jak on říká (general prices), čili cenové hladiny, způsobeny jsou a vlastně jsou totožné se změnami v kupní síle peněz. Tyto vývody směřují hlavně k tomu, aby vyvrátily zakořeněné a nesprávné přesvědčení, jako by kupní síla peněz byla něco nezměnitelného a jako by to byly pouze ceny statků, které v poměru k této konstattní hodnotě stoupají nebo klesají. Že kolísání je oboustranné a současně i vzájemně závislé, dokazují nejlépe cenové indexy. Zjistilo-li se však, že kupní síla peněžní jednotky také stoupá a klesá, naskytá se samozřejmá otázka, proč se tak děje. Prof. Cannan rozvrhuje si vysvětlení tohoto úkazu na tři části.

Nejprve sleduje svůj problém v zemích s čistou zlatou nebo stříbrnou měnou. Kde měnová jednotka jest představována kouskem kovu s vlastní hodnotou směnnou, dán jest vztah mezi cenovou hladinou a penězi směnnou relací drahého kovu ke všem ostatním statkům. Tato směnná relace může podléhati výkyvům jak na straně statků, tak na straně měnového kovu, který jest ovlivňován jednak poptávkou po něm, jednak množstvím, které je k účelům měnovým k dispozici, a jeho každoročním doplňováním. Zde se setkáváme se zajímavými vývody u autora, který popírá správnost Fisherovy teorie o rychlosti oběhu a jejím vlivu na kupní sílu peněžní jednotky; vrátíme se k nim ještě na příslušném místě. Zatím však dochází k závěru, že v těch měnových soustavách, v nichž je měnová jednotka dána určitým obsahem volně razitelného kovu, všeobecná hladina cenová jest v nepřímé závislosti na směnné hodnotě tohoto kovu, která je zase